

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในงานวิจัยเรื่อง คอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในการสะท้อนบทบาทและสถานภาพสตรีไทย ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่สนใจศึกษาคุณลักษณะและความหมายของปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม คุณลักษณะและความหมายของปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม จากสภาพแวดล้อมความเป็นจริง รวมทั้งความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ค่านิยม ประสบการณ์ หรือปัญหาในการดำเนินชีวิตบางประการ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม

ในงานวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเพื่อทราบถึงเนื้อหาของปัญหาในคอลัมน์การตอบปัญหาชีวิตที่สะท้อนบทบาทและสถานภาพสตรี เพื่อทราบถึงแนวทางการตอบของผู้ตอบปัญหาชีวิตและเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และหน้าที่ของคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในสังคมไทย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพและการวิเคราะห์ปัญหา โดยเป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมากในช่วงเวลาที่ยาวนานและเป็นข้อมูลที่แสดงถึงความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ค่านิยม ประสบการณ์ต่าง ๆ ของคนในยุคนั้น ข้อมูลเหล่านี้จะสอดแทรกอยู่ในเนื้อหาของปัญหาที่เขียนมาถาม และเนื้อหาจากการตอบปัญหาชีวิต ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประเภทของเอกสาร

ผู้วิจัยได้นำปัญหาต่าง ๆ ที่เขียนมาตามในนิตยสาร สตรีสาร รวมทั้งการตอบปัญหาของผู้ตอบปัญหาชีวิตมาศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2494 - 2530 (ยกเว้นช่วง พ.ศ. 2500 -

2507 ที่คอลัมน์นี้ได้ขาดหายไป) รวมเวลาทั้งสิ้น 29 ปี ผู้วิจัยได้แบ่งเวลาในการศึกษาเป็น 2 ช่วงเวลาคือ ช่วง พ.ศ. 2494 - 2516 และ ช่วง พ.ศ. 2517 - 2530 โดยใช้เกณฑ์ของเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง คือ เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เป็นเกณฑ์ในการแบ่งช่วงเวลาการศึกษา เนื่องจากภายหลังเหตุการณ์นี้ได้ส่งผลให้บทบาทและสถานภาพสตรีดีขึ้นทั้งในครอบครัว และสังคม เช่น เกิดกลุ่มหญิงธรรมศาสตร์ กลุ่มแม่บ้านซึ่งทำให้คนในสังคมต่างมองเห็นถึงความสำคัญของสตรีในสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ กฎหมายบางฉบับที่ได้จำกัดสิทธิของสตรีก็เปลี่ยนแปลงไปหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เช่น กฎหมายนิติกรรม ซึ่งช่วงก่อนเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 สตรีไม่มีสิทธิในการทำนิติกรรม แต่หลังเหตุการณ์นี้สตรีเริ่มมีสิทธิในการทำนิติกรรมร่วมกับสามี นอกจากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า ช่วงเวลาการศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2494 - 2516 และ ช่วง พ.ศ. 2517 - 2530 เป็นช่วงเวลากว่าสิบปีซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานพอที่จะเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงบทบาท และสถานภาพสตรี ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 340 ฉบับ

2. ประเภทบุคคล

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ตอบปัญหาชีวิตในนิตยสารสตรีสาร ซึ่งในนี้ก็คือ "จินตนา 2"
 - สัมภาษณ์กลุ่มผู้อ่านสตรีสารจำนวน 20 คน โดยเลือกกลุ่มจากนิติต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นบุคคลที่อ่านนิตยสารสตรีสาร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเภทของข้อมูล ดังนี้

1. ประเภทเอกสาร

1.1 ข้อมูลจากปัญหาต่าง ๆ ที่เขียนมา และข้อมูลจากการตอบของผู้ตอบปัญหา

ชีวิตในนิตยสาร สตรีสาร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาจากห้องวารสารหอสมุดแห่งชาติ
ทำวาสุกรี

1.2 ข้อมูลจากบทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานเขียน หรืองานวิจารณ์
และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาท และสถานภาพสตรีไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน

2. ประเภทบุคคล

2.1 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ "จินตนา 2" เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการ-
ศึกษา โดยมีประเด็น ดังนี้

- เกณฑ์ในการตอบปัญหา
- การเลือกปัญหาต่าง ๆ มาตอบ
- ประโยชน์ของคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในสังคมไทย
- อื่น ๆ

2.2 สัมภาษณ์กลุ่มผู้อ่านจำนวน 20 คน เพื่อถามถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการ-
อ่านคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในนิตยสารสตรีสาร

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ

1. ประเภทเอกสาร

ผู้วิจัยได้นำกลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 ฉบับ มาวิเคราะห์ โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น
2 ส่วน ด้วยกัน คือ ส่วนของปัญหาต่าง ๆ ที่เขียนมาและลงตีพิมพ์ในคอลัมน์นี้ และส่วนที่เป็นการ-
ตอบของผู้ตอบปัญหาชีวิต

1.1 การวิเคราะห์ส่วนของปัญหาต่าง ๆ ลงพิมพ์ในคอลัมน์นี้ จะใช้การ-
วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยที่เป็นกลางเป็นระบบ และเป็น
การพรรณนาเชิงปริมาณของเนื้อหาการสื่อสารที่ปรากฏออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด ในงานวิจัยชิ้นนี้

จะนำการวิเคราะห์เนื้อหาสารของปัญหาที่ลงพิมพ์ในคอลัมน์นี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณของปัญหาในครอบครัว อาชีพการงาน การศึกษา และความรักในแต่ละช่วงและทำการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาโดยตรง และแบบแผนของคอลัมน์นี้ว่าสะท้อนบทบาทและสถานภาพของสตรีไทยในแต่ละช่วงสมัยอย่างไร

1.2 การวิเคราะห์ส่วนของการตอบของผู้ตอบปัญหาชีวิตที่ลงพิมพ์ในคอลัมน์นี้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเช่นเดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีในการตอบของผู้ตอบปัญหาชีวิต และนำมาประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบปัญหาชีวิต นอกจากนั้น ส่วนของผู้ตอบปัญหาชีวิตยังสะท้อนบทบาทและสถานภาพสตรีในครอบครัว และสังคม

2. ประเภทบุคคล

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ "จินตนา 2" และกลุ่มผู้อ่านสตรีสาร เกี่ยวกับเกณฑ์ในการตอบปัญหา การเลือกตอบปัญหาและประโยชน์ของคอลัมน์นี้ในสังคมไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา บทบาท ของคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในการสะท้อนบทบาทและสถานภาพของสตรีไทยในยุคต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ออกแบบตารางลงรหัส (ดูตารางวิเคราะห์ได้ในภาคผนวก ง) โดยดัดแปลงมาจากแบบตรวจสอบคุณค่าที่ปรากฏในการ์ตูน "ขบวนการแก้วจน" ของ น.ส. สุธรรัก จรรยาพงษ์ เพื่อเป็นหลักในการวิเคราะห์เนื้อหาของคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในการสะท้อนบทบาทและสถานภาพสตรีในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- บทบาท และสถานภาพสตรีในฐานะลูกสาว ภรรยา และมารดา
- บทบาท และสถานภาพสตรีในด้านอาชีพการงาน
- บทบาท และสถานภาพสตรีในด้านการศึกษา
- บทบาท และสถานภาพสตรีในด้านความรัก

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์งานวิจัย เรื่อง คอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในการสะท้อนบทบาท และสถานภาพสตรีได้ใช้สาระสำคัญของปัญหาเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ โดยพิจารณาชื่อของปัญหาประกอบด้วยในทึ่สาระสำคัญอาจมีลักษณะเป็นประโยค วลี ย่อหน้า หรือคอลัมน์ทั้งหมด ดังนั้นในคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิต อาจมีสาระมากกว่า 1 ประเด็น ก็ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย